

газотранспортної системи України в сучасних умовах. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_4/9.pdf

5. Лукаш В.В. Шляхи залучення іноземних інвестицій в підприємства газотранспортної системи України / В.В. Лукаш, О.М. Левковський // Економічні вісті НТУУ «КПІ». – 2012. Режим доступу:

6. Масс М.С. Формування інвестиційно-програмної концепції розвитку газотранспортних систем / М.С. Масс // Збірник наукових праць ДонДУУ. Серія «Держ.упр.». – 2006. – Том.7. – вип. 64. – С. 48-56

7. Савчук Т.В. Оцінювання ефективності використання інвестиційного капіталу нафтогазовими підприємствами: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Т.В. Савчук;

[Ів-Франк. нац. тех.ун. нафти і газу]. — Івано-Франківськ, 2011. — 20 с.

8. Шандрівська О. Управління газотранспортними компаніями на засадах маркетингу та логістики: дис.канд.екон.наук.: 08.06.02/О.С.Шандрівська-Львів., 2002.-193 с.

9. Варіанти залучення інвестицій у газотранспортну систему [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://icps.com.ua/pub/files/30/96/nl_ukr_20021223_0171.pdf

10. Закон України Про державний бюджет на 2012 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>

11. Закон України Про державний бюджет на 2013 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 330.65.016.4

ВПЛИВ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ЙОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Мушников О. О., аспірант (УІПА)

Обґрунтовано циклічність життєвого циклу підприємства. Виявлено вплив життєвого циклу підприємства на інноваційно-інвестиційний розвиток в сучасних умовах існування соціально-економічних відносин. Представлено основні етапи життєвого циклу підприємства у взаємозв'язку з його інноваційно-інвестиційним розвитком та обґрунтовано фактори що обмежують інноваційно-інвестиційний розвиток суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інновація, інвестиція, інноваційно-інвестиційний розвиток, підприємство, життєвий цикл.

ВЛИЯНИЕ ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА ПРЕДПРИЯТИЯ НА ЕГО ИННОВАЦИОННО ИНВЕСТИЦИОННЫЙ РАЗВИТИЕ

Мушников А. А., аспирант (УИПА)

Обоснованно цикличность жизненного цикла предприятия. Выявлено, что именно этап роста в жизненном цикле предприятия способствует более удачному инновационно-инвестиционному развитию. На этом этапе предприятие может неоднократно корректировать, а то и пересматривать свою экономическую стратегию и ее составляющие, осуществляется процесс совершенствования производимого продукта, технологий и приспособления своих возможностей к изменяющимся условиям рынка.

В рамках жизненного цикла предприятия рассматриваются этапы по созданию инновации как последовательность стадий инновационного процесса и традиционные этапы жизненного цикла инвестиций, которые осуществляются последовательно, но в определенный промежуток времени существуют параллельно, будто накладываются друг на друга во времени. Во взаимосвязи с жизненным циклом предприятия выделены основные этапы его инновационно-инвестиционного развития.

В ходе работы определены показатели инновационно-инвестиционного развития, которые свидетельствуют об эффективности деятельности предприятия и его общем экономическом развитии.

Ключевые слова: инновация, инвестиция, инновационно-инвестиционное развитие, предприятие, жизненный цикл.

LIFE CYCLE IMPACT OF ENTERPRISE IN ITS DEVELOPMENT INNOVATION INVESTMENT

Mushnykov OO, graduate student (UEPA)

Reasonably cyclical enterprise life cycle. Revealed that it is the growth stage in the life cycle of the enterprise contributes to successful innovation and investment development. At this stage the company can repeatedly adjust, and then revise its economic strategy and its components, the process of improvement of the manufactured product, technology and supplies its features to changing market conditions.

Within the enterprise life cycle stages are considered to establish innovation as a sequence of stages of the innovation process and the traditional lifecycle investments, which are carried out sequentially, but in a certain period of time exist in parallel, though overlap in time. In conjunction with the life cycle of the enterprise highlights the main stages of its innovation and investment development.

During the defined indicators of innovation and investment development that demonstrate the effectiveness of the company and its overall economic development.

Keywords: *innovation, investment, innovation and investment development, enterprise life cycle.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі ринкових відносин інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств, як основного сегмента національної економіки, признано як найважливіший чинник економічного розвитку і пов'язується з поняттями інноваційного та інвестиційного процесів. Ці процеси, що об'єднують науку, техніку, економіку, підприємництво і управління, полягають в отриманні, насамперед, нововведень і простягаються від зародження ідеї до її комерційної реалізації.

Інноваційно-інвестиційний розвиток розглядається як складна динамічна система дії і взаємодії різних методів, факторів і органів управління, що займаються науковими дослідженнями, створенням нових видів продукції, вдосконаленням обладнання і предметів праці, технологічних процесів і форм організації виробництва на основі новітніх досягнень науки, техніки; плануванням, фінансуванням і координацією; вдосконаленням економічних важелів і стимулів; розробкою системи заходів з регулювання комплексу взаємообумовлених заходів, спрямованих на прискорення інтенсивного стійкого інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства та підвищення його соціально-економічної ефективності.

Аналіз сучасних публікацій. Останнім часом багато уваги вітчизняними та закордонними вченими та практиками приділяється інвестиційному та інноваційному розвитку підприємств: Василенко В.О., Шматько В.Г. [1], Гриньов В.Ф. [2], Гринчель Т.П. [3], Ілляшенко С.М. [6] та ін., частиною якого є визначення життєвого циклу інновацій та інвестицій. Але поєднання двох напрямків діяльності підприємств, яке обумовлено необхідністю в сучасних умовах функціонування діяльності підприємств з метою підвищення конкурентних переваг на світовому ринку, потребує визначення впливу саме

життєвого циклу підприємства на інноваційно-інвестиційний його розвиток.

Метою роботи є визначення взаємозв'язку життєвого циклу підприємства з його інноваційно-інвестиційним розвитком.

Виклад основного матеріалу. Більшість підприємств в своєму розвитку проходить кілька етапів - від входження в ринок, зростання, зрілості, до спаду. При вході до ринку підприємство має невеликий прибуток, а іноді зазнає збитків, тому що обсяги продажів невеликі, а витрати на організацію виробництва і збуту істотні. Цей етап безумовно дуже важливий з точки зору подальшого розвитку.

Етап зростання відрізняється від попереднього в першу чергу високими темпами економічного зростання, наприклад, збільшенням обсягу продажів. Підприємство отримує можливості пошуку нових напрямків діяльності, нових ринків або їх сегментів, освоєння випуску нової продукції і т.п. Найбільш тривалим є етап зрілості. На даному етапі у підприємства можуть сповільнюватися темпи економічного зростання. Підприємство може неодноразово корегувати, а то й переглядати свою економічну стратегію та її складові. У кращих підприємств йде суцільний процес вдосконалення виробленого продукту і пристосування своїх можливостей до мінливих умов ринку. Цей етап важливий для можливостей інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства.

На кожному етапі інноваційно-інвестиційного розвитку підприємство повинне сформулювати адекватні йому стратегію і тактику. Це викликає циклічність життєвого циклу підприємства. Циклічний характер впровадження інновацій та інвестицій на підприємстві обумовлює їх вплив на інноваційно-інвестиційний клімат в цілому.

Поняття «життєвого циклу» використовується як стадійність процесу, єдність його початку і кінця [1, 2, 4, 6]. Життєвий цикл

інновації авторами [1, 6, 7] розглядається, як період від зародження ідеї до розробки, створення, поширення, використання та утилізації (занепаду) продукту. З урахуванням послідовності проведення робіт життєвий цикл інновацій розглядається як інноваційний процес й вживається, як правило, до двох взаємопов'язаних процесів. У одному випадку — це етапи створення інновації в ланцюзі наука — техніка — виробництво — споживання; в іншому — життєвий цикл нововведення як продукту чи технології в циклі реалізації та задоволення попиту.

Життєвий цикл інвестицій багатьма авторами [3, 8] розглядається, як інвестиційний процес, що має визначатися як проміжок часу з моменту ініціації інвестиційного проекту до моменту його ліквідації. Життєвий цикл є вихідним поняттям для вирішення проблеми фінансування робіт із проекту, прийняття відповідних рішень. Етапи, через які проходить проект, називаються стадіями (етапами, фазами). Стадія життєвого циклу інвестиційного проекту представляє собою інтервал часу, протягом якого динаміка фінансових потоків зберігає свою монотонність, їх структура залишається, практично незмінною, а перелік заходів, пов'язаних з реалізацією інвестиційної ідеї, залишається досить постійним [3].

Чіткого (раз і назавжди визначеного) розподілу життєвого циклу на стадії інноваційного та інвестиційного розвитку бути не може. По-перше, існує специфіка окремих секторів економіки, в яких вони реалізуються. По-друге, існує досить широке коло учасників реалізації цих процесів (спонсори, проектна компанія, підрядники, кредитори, інвестори, оператори тощо) і кожен учасник може дивитися на життєвий цикл «своїми очима», мати особливе уявлення про фази, етапи, стадії інноваційно-інвестиційного розвитку.

Довжина життєвого циклу в часі означає, що майбутня величина (цінність) витрат і доходів з погляду сьогодення (тобто моменту ухвалення рішення про інвестування засобів у інновації) різні. Таким чином, циклічність інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств вимагає розумного співвідношення інновацій та інвестицій.

В межах життєвого циклу підприємства розглядаються етапи зі створення інновації як послідовність стадій інноваційної діяльності та традиційні етапи життєвого циклу інвестицій, які здійснюються послідовно, але в певний проміжок часу існують паралельно, ніби накладаються один на одного у часі (рис.1).

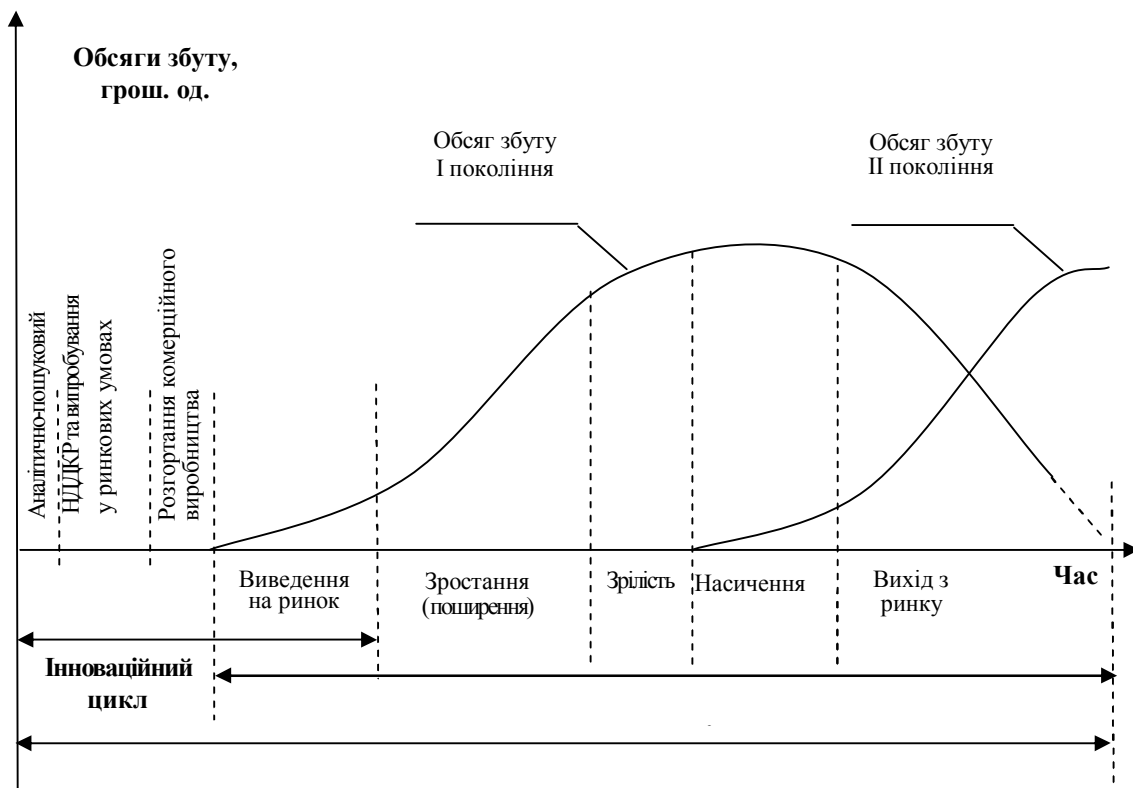

Рис.1. Вплив життєвого циклу підприємства на інноваційно-інвестиційний розвиток

Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства доцільно розглядати у взаємозв'язку з життєвим циклом підприємства до основних етапів якого слід віднести:

1) аналітично-пошуковий етап, який передбачає дослідження ринку, аналіз науково-технічного потенціалу підприємства, визначення напрямків подальшого розвитку підприємства, обґрунтування необхідності та доцільності створення конкретної інновації відповідно до перспективних та поточних цілей підприємства. Головна мета здійснюваних маркетингових досліджень – визначення обсягів попиту на новий товар і оцінка можливостей їх збуту і виробництва;

2) розроблення і перевірка концепції нового товару, на якому формується ідея інновації у формі, зрозумілій для споживачів. Перевірка задуму інновації виконується шляхом проведення опитувань (анкетування) споживачів і аналізу отриманих результатів;

3) на етапі бізнес-аналізу здійснюється оцінка інноваційно-інвестиційної привабливості проекту, розробляється стратегія маркетингу з просування інновації на ринок, виконується оцінка достатності виробничо-збутового потенціалу підприємства та визначається економічна ефективність реалізації маркетингової програми;

4) науково-дослідний та дослідно-конструкторський (НДДКР). Мета етапу – матеріалізація ідеї (виготовляється дослідний зразок виробу, який за необхідності проходить лабораторні та експлуатаційні випробування). Головна мета етапу випробування інновації в ринкових умовах та підготовка ринку до нового товару – оцінити створену продукцію або технологію та правильність спрямування маркетингової діяльності в реальних умовах з позицій споживачів до початку масового виходу на ринок з новим товаром;

5) на етапі розгортання комерційного виробництва проводиться комплекс робіт з технологічної та організаційної підготовки (освоєння) та здійснення процесу виробництва продукції відповідно до сформованих портфелем замовлень;

6) етап впровадження на ринок – виведення створеного продукту на ринок;

7) зростання обсягів збуту – період визнання нового продукту на ринку і швидкого зростання попиту на нього;

8) зрілість – період поширення товару;

9) насичення – це період, коли, незважаючи на маркетингові заходи, зростання попиту припиняється, на ринку з'являється новий продукт, який здатен більш ефективно задовольнити існуючі потреби споживачів;

10) вихід з ринку – товари практично перестають користуватися попитом споживачів внаслідок зміни з часом потреб і запитів

споживачів та появи нових, більш ефективних у споживанні товарів, що повніше враховують споживачські запити.

Кожен з етапів життєвого циклу має свої особливості, які необхідно враховувати для підвищення ефективності господарювання і збільшення обсягів прибутку. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на визначення методів управління життєвим циклом, пошуку шляхів продовження або скорочення окремих його етапів, формування критеріальної та інформаційної баз.

Але протягом інноваційно-інвестиційного розвитку перед керівництвом господарським процесом постає питання: що мати більше і чим пожертвувати на користь цього. Якщо ресурси споживаються повністю, то відсутня можливість отримати все і відразу. В цьому випадку витрати на приріст інноваційного продукту безперервно ростуть, так як зростання виробництва вимагає і збільшення вкладень ресурсів. Щоб зросло виробництво одного з товарів, потрібно відмовлятися від виробництва іншого в більшій мірі. Це відбувається в той момент, коли життєвий цикл підприємства знаходиться на кривій виробничих можливостей. Тут виробництво знаходиться на максимальному рівні, а ресурси повністю використовуються.

Використовуючи ресурси по-іншому, можна було б отримати іншу віддачу. Використовуючи певний ресурс, підприємство пов'язує його і між тим позбавляється того, що було б можливо отримати при альтернативних витратах - таким чином це «упущена» вигода. Керівництво підприємством має справу з вибором - це вибір між орієнтирами інноваційної та інвестиційної стратегії, між виробництвом різних товарів і послуг, між різними технологіями виробництва, в той час як повинні винагороджуватися різні вкладення ресурсів. Питання полягає в тому, який вибір дозволяє отримати більшу ефективність. Технічним поглядом на ефективність інновацій та інвестицій є те, що виробництво повинне займати певне положення на кривій виробничих можливостей підприємства.

Отже, кожне вкладення ресурсів і кожен обмін повинні бути утворені таким чином, щоб витрати точно відповідали тим потребам, які задовольняються в результаті економічної дії. У разі перевищення витрат над одержуваним ефектом необхідно буде відмовитися від даної дії. У економічному розрахунку остаточне слово належить співвідношенню вигоди і витрат, наступних за діями, розпочатими господарюючими суб'єктами. Чи буде потенційний інвестор робити нові вкладення - визначається тим, який прибуток передбачається одержати від нових вкладень. Гранічна корисність - вигода, отримана суб'єктом

господарювання від використання даного варіанту інвестиційних вкладень.

Дохід, який отримує підприємство від реалізації інноваційного товару або технології, виробленого в ході даних інвестицій, є граничним, або продуктивність, що викликана додатковими витратами інвестиційних ресурсів.

Додатковий продукт, який вироблений в результаті інноваційно-інвестиційного розвитку, є граничним продуктом. Ці додаткові доходи підприємств, споживчі блага і продуктивність додаткових ресурсів порівнюються з граничними витратами, які викликаються додатковими витратами або відмовою від деяких благ. Гранична корисність падає при безперервному зростанні споживання будь-якого товару чи послуги.

Отже, корисність від використання або споживання перших інвестиційних вкладень буде більше, ніж усіх наступних, другий - більше, ніж наступних за ними і т. д.

Спираючись на це, напрями вкладення інвестицій в інновації необхідно визначати корисністю, представленої в якості показника питомої капіталовіддачі, з усіх представлених проєктів.

При даному варіанті використання інвестицій, вибираючи найкращий з них, забезпечується найвищою корисністю.

Висновки. Таким чином, в ході господарської діяльності суб'єктів господарювання, для підвищення рівня конкурентних переваг як на вітчизняних так і світових ринках, постає необхідність активізувати інноваційно-інвестиційний розвиток.

Виявлено, що саме етап зростання в життєвому циклі підприємства сприяє більш вдалому інноваційно-інвестиційному розвитку. На цьому етапі підприємство може неодноразово корегувати, а то й переглядати свою економічну стратегію та її складові, йде суцільний процес вдосконалення виробленого продукту, технологій і пристосування своїх можливостей до мінливих умов ринку.

В межах життєвого циклу підприємства розглядаються етапи зі створення інновації як послідовність стадій інноваційного процесу та традиційні етапи життєвого циклу інвестицій, які здійснюються послідовно, але в певний проміжок

часу існують паралельно, ніби накладаються один на одного у часі. У взаємозв'язку із життєвим циклом підприємства виділено основні етапи його інноваційно-інвестиційного розвитку.

В ході роботи визначено показники інноваційно-інвестиційного розвитку, які свідчать про ефективність діяльності підприємства та його загальний економічний розвиток.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник/За редакцією В.О. Василенко. – Київ: ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
2. Гринёв В.Ф. Инновационный менеджмент: Учебное пособие. – 2-е издание, стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.
3. Гринчель Т.П. Планирование жизненного цикла промышленной продукции (на примере машиностроения). - Л.: Изд-во ЛГУ, 1980. - С. 115.
4. Дж. Мартино. Технологическое прогнозирование /Перевод с англ./ Общая редакция и послесловие В.И. Максименко. – М.: «Прогресс», 1977. – 592 с.
5. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов/ С.Д. Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю. Ягудин и др.; Под ред. С.Д. Ильенковой. – М.: Банки и иржи, ЮНИТИ, 2007. – 237 с.
6. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – С.278.
7. Кардаш В.Я. Товарна інноваційна політика: Навчальний посібник.–К.:КНЕУ, 2009. – 124 с.
8. Коноваленко М. Жизненный цикл инновации: анализ, прогнозирование, моделирование// Бизнес Информ. - №23. - 1996. – С. 47-50.
9. Яковлев А.И., Тимофеев В.Н., Педос В.А. Создание новых технических систем: эффективность, планирование, оптимизация в условиях рыночных отношений / Под ред. д-р.экон. наук, проф. Ю.П. Лебединского. – К.: Будівельник, 2005. – 264 с.

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*